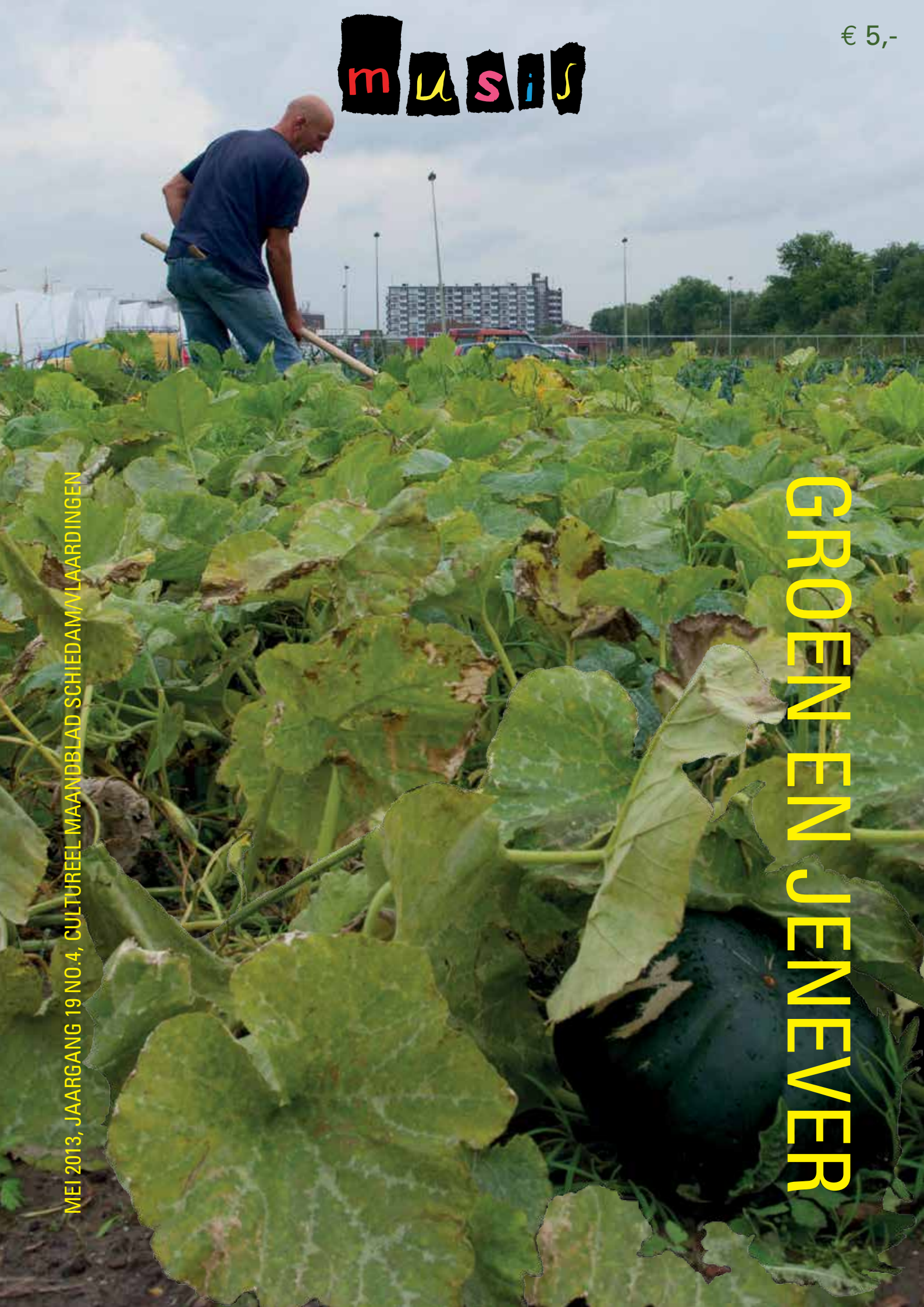

€ 5,-

m u s i s

GROEVEN EN JENEVER

MEI 2013, JAARGANG 19 NO.4, CULTUREEL MAANDBLAD SCHIEDAMVLAARDINGEN

LELIJK EENDJE EN MOOIE ZWAAN

Tekst: Jeroen ter Brugge
Foto's: Arie Wapenaar

Vrijwilligerswerk is een fenomeen dat sinds een jaar of tien door de overheden steeds scherper in het vizier is. De term heeft een oorsprong in het leger, waar al dan niet dienstplichtigen zich voor een bepaalde moeilijke of risicovolle taak als 'vrijwilliger' aanmeldden. Sinds de jaren 1960 kreeg de term een steeds ruimere betekenis. Onbaatzuchtige inzet voor de medemens, natuur en later ook cultuur werd getypeerd onder de noemer 'vrijwilligerswerk'. Dat overheden sinds enige jaren steviger inzetten op vrijwilligerswerk is niet vreemd. Opereerde een vrijwilliger voorheen op eigen initiatief of vanuit een maatschappelijke organisatie, zijn het nu ook gemeenten die zich tegenwoordig actief mengen bij de inzet en werving van vrijwilligers. Een ontwikkeling die zich door de veranderende maatschappij laat verklaren. Demografisch omdat een

BURGER PARTICIPATIE

groeïende groep fitte gepensioneerden zich voor de algemene zaak wil inzetten en politiek omdat de overheid zich meer en meer richt op kerntaken, al dan niet ingegeven door het bezuinigingsspook. Taken die voorheen door een gemeente werden bekostigd en/of georganiseerd, dreigen tussen wal en schip te raken, daar waar iedereen wel verwacht dat het voorzieningenniveau op peil blijft. Of het nu de gezondheidszorg is, natuurbeheer, een schone buurt of culturele initiatieven. Bovendien vergroot de inzet van de vrijwillige burger de betrokkenheid bij ons aller welzijn. Het blijft daarbij niet tot de rol van de gemeente als loket, van waaruit vraag en aanbod wordt afgestemd.

Een nieuw fenomeen is het moreel appel dat op de bevolking wordt gedaan. Buurtwachten zijn daar een mooi voorbeeld van en de door Wim T. Schippers uitgesproken radiocommercial 'Supporter van Schoon' is de meest recente uiting vanuit de rijksoverheid. Maatschappelijke betrokkenheid is een van de beoogde effecten, maar ook de wens de burger meer invloed te laten hebben op de eigen leefomgeving. Als iets duidelijk werd bij de opkomst van lokale partijen en de politieke opmars van Pim Fortuin rond de eeuwwisseling, dan was het wel dat burgers zich te weinig meer herkenden in veel politieke besluiten. De inspraak van de zestig en zeventig was verworden tot plichtmatige sessies, met allerlei procedures die alleen de diehards nog wisten te overleven. Bestuurlijke vernieuwing was nodig, zo bleek ook de politiek zich bewust. Of dit tot veel effect heeft gezorgd, is voer voor toekomstige generaties historici. Maar er is voorzichtig aan wel iets veranderd, zij het voor het grote publiek wellicht nog te weinig zichtbaar. Het nieuwe middel dat in het leven werd geroepen, kreeg de

De ruigte

naam 'burgerinitiatief'. Bestuurlijk werd het mogelijk gemaakt dat burgers, al dan niet gegroepeerd, initiatieven mochten nemen voor onderwerpen die naar hun mening aandacht behoeften. Landelijk dienen die gepaard te gaan van 40.000 ondersteunende handtekeningen en op lokaal niveau staat het gemeenten vrij door middel van een verordening te regelen dat burgers onderwerpen mogen agenderen voor behandeling in de raadsvergadering. In Vlaardingen werd die mogelijkheid aangegrepen door de in 2006 opgerichte stichting Federatie Broekpolder (FBP). In lijn met het gemeentebestuur om de Broekpolder groen en onbebouwd te houden, maar constaterende dat diezelfde gemeente niet in staat bleek een duurzame visie op het gebied te ontwikkelen, wierp de FBP zich op hier het voortouw te nemen. Stok achter de deur was de stadsregio die dreigde de polder toch

Er zijn fracties in de raad die een voorkeur hebben voor totale

gemeentelijke regie en de FBP als overbodig beschouwen

te laten bebouwen als de gemeente geen onomkeerbare en kwalitatieve veranderingen in de polder zou teweegbrengen. De FBP ging aldus een bestuurlijk experiment met de Gemeente Vlaardingen aan. Op basis van een convenant kreeg de FBP de ruimte om plannen te ontwikkelen op voorwaarde dat de burgers de gelegenheid kregen hiertoe ideeën aan te dragen en in de planontwikkeling te participeren. Gesteund door een startsubsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en plantontwikkelingsgelden van de gemeente, resulteerde dit in het Integraal Inrichtingsplan Broekpolder (IIB, 2009). De gemeenteraad toonde het lef groen licht te geven voor zowel het bestuurlijk experiment als convenant en stemde in met het IIB, de basis voor de herinrichting van de polder. Ten behoeve van het IIB riep de FBP soms tot vervelens toe de Vlaardingse burgerij op om met plannen en suggesties te komen en met resultaat. Het gros van de wensen kon in het IIB worden opgenomen, wat op zich opmerkelijk is gezien het feit dat de vele gebruikers van de polder (sport, recreanten, natuurliefhebbers, hondenbezitters, ruiters, mountainbikers etc) vaak tegengestelde belangen hadden.

Tallose bijeenkomsten brachten begrip, duidelijkheid en consensus over de toekomstige inrichting. Toch ook bleek er oppositie te bestaan. Hardcore natuurliefhebbers die het liefst geen enkele gebruiksverruiming zagen, maar ook hondenliefhebbers die zich in hun vrijheid beknot zagen. En ook zijn er fracties in de raad die een voorkeur hebben voor totale gemeentelijke regie en de FBP als overbodig beschouwen. Ondanks deze weerstand blijkt de FBP inmiddels een geaccepteerde partner. Een partner die niet alleen de jarenlange impasse rondom de Broekpolder wist te doorbreken, maar de gemeenschap ook heel veel geld heeft bespaard door de veelal belangeloze inzet van bestuur en achterban. De FBP is uitgegroeid tot één van de (zo niet de) grootste burgerinitiatieven in Nederland en in de academische bestuurskunde en vakliteratuur wordt reeds gesproken over het 'Vlaardingse model'. Hoewel nog niet alle plannen van het IIB zijn uitgevoerd, wordt momenteel in nauw overleg met de Gemeente Vlaardingen nagedacht over een toekomstige structuur waarbinnen de gerealiseerde projecten mede in de vorm van co-creatie en burgerparticipatie blijvend worden beheerd.

DE RUIGTE

Voor iemand die op de Veluwe woont, de Zuid-Limburgse heuvels als vakantiebestemming kent of de Drentse heidevelden weet te waarderen, zal de Vlaardingse Broekpolder niet direct de associatie met natuur oproepen. Enig cynisme is in het verleden de polder dan ook ten deel gevallen. Een onterechte vergelijking echter. En wie bepaalt eigenlijk wat natuur is? Geheel ten onrechte is een afwachtende houding echter ook weer niet. De ooit zo fraaie veenweidepolder oordween met opportunistische beweegredenen onder een metersdik pakket Rotterdams havenslib. Ideaal om op te bouwen, dachten de Vlaardingse bestuurders, maar toen het zover was, bleek de bouwlust inmiddels getemperd en nog erger, het slib zwaar vervuild. Een periode van 50-60 jaar lang onduidelijkheid over de bestemming en toekomst van de polder brak aan. De politiek kwam er niet uit en ongemerkt begon het gebied zich in een groene omgeving te veranderen. Deels door aanplant als productiebos en akkers met maïs, koolzaad etc. maar ook spontaan ontwikkelde zich de begroeiing. Het

havenslib was namelijk niet alleen giftig, maar door de zandigheid ook vruchtbaar. Onbedoeld ontstond een groene oase in het dicht bebouwde stedelijk gebied. Aan de zuidrand kregen sportclubs, volkstuinders en scouting een onderkomen, maar het grootste deel transformeerde in een recreatief-natuurlijk uitgaansgebied. Dermate gewaardeerd en met een maatschappelijk functie dat de politiek afzag van bebouwing. Probleem was wel dat de bospercelen, met name netjes in rijen gepote populieren, aan hun einde aan het geraken waren. De volgroeide bomen waren 'op' en droegen weinig bij aan biodiversiteit en belevingswaarde. Het in opdracht van de FBP door Bureau Stroming ontwikkelde Integraal Inrichtingsplan Broekpolder voorzag in de vormgeving van een centraal natuurkerngebied, dat gestoeld was op drie pijlers: -vernatting, -bosvorming en- begrazing. Door aanpassing van de waterhuishouding (aanleg van een kreek met stuw,

die het water vast kan houden) en het graven van ondiepe plassen, is een meer open coulisselandschap ontstaan. Watervogels en –planten en andere flora en fauna zullen hun weg in het gebied gaan vinden en hebben nu al geleid tot een grotere biodiversiteit. Hiertoe werd veel van het oude productiebos gekapt, maar vond tegelijk aanplant van nieuwe bos- en struikpercelen plaats. Uiteraard geen populieren meer, maar een breed scala aan soorten. Om dit natuurkerngebied te laten functioneren en bijvoorbeeld niet dicht te laten groeien zodat de effecten weer verloren gaan, worden sinds enkele maanden Schotse Hooglanders voor de begrazing ingezet. Deze spectaculaire runderen zorgen voor een passend natuurlijk evenwicht en houden het gebied ruig. Naar de beoogde uitstraling heeft het gebied de naam De Ruigte gekregen, een gebied waar de wandelaar (honden aangelijnd) door heen kan wandelen, onder andere over nieuw aangelegde knuppelpaden en bruggetjes. De eerste ooevaars en lepelaars zijn reeds gesignaleerd. De Broekpolder sluit aan op Midden-Delfland met onder andere de Vlietlanden en Rijsplas en betekent een belangrijke versterking van de ecologische verbindingen die tot in de stad reiken. De FBP pleegt veel

**Onbedoeld
ontstond een
groene oase
in het dicht
bebouwde**

**stedelijk
gebied**

Het Klauterwoud

inzet in De Ruigte. Niet alleen wat het schoonhouden (helaas gebruikt niet iedere bezoeker de vuilnisbakken) betreft, maar ook in het onderhoud van de toegangshekken, de bebording en het schouwen van de runderen. De inmiddels ca. 50 vrijwilligers zetten zich vol enthousiasme in voor hun taken, ook in het Klauterwoud en als gids voor rondleidingen, en ontvangen hiertoe een opleidingstraject, waarbij zij kennis opdoen over hun werkzaamheden maar ook over de natuur, het runderbeheer en de geschiedenis van de polder. De rol van de FBP ten aanzien van de inzet van vrijwilligers werd onlangs nog beloofd met de door de rijksoverheid toegekende 'Groen en Doen-prijs', waarmee materialen en cursusmateriaal kan worden aangeschaft. Ten behoeve van de aanleg van De Ruigte werd naast gemeentelijke gelden tevens een forse bijdrage van de Provincie Zuid-Holland ontvangen.

KLAUTER- WOUD

De neiging om na school de polder in te trekken, is bij veel kinderen

de afgelopen 20 jaar steeds kleiner geworden. Sociale media en computerspelletjes houden hen aan huis gekluisterd. Hoewel deze trend met de aanleg van het Klauterwoud niet doorbroken zal worden, is dit struinbos (een terrein van avontuurlijke natuurbeleving) wel een reden voor ouders, kinderdagopvangcentra en scholen de kinderen hiernaar mee te nemen. En wie weet komen de kinderen daarna zelfstandig als ze ervaren hebben hoe leuk het Klauterwoud is geworden. Net voorbij het sportcomplex Polderpoort aan de Watersportweg is afgelopen najaar hier dit Klauterwoud ontstaan. Het forse gebied biedt de kinderen de gelegenheid een kreek over te steken (over grote rotsblokken of per trekveer), een tien meter hoge heuvel te beklimmen, te dwalen in het bos of amfitheater met spannende tunnels, of om over boomstammen die een doolhof vormen te lopen. Een natuurlijke speeltuin completeert het geheel, terwijl picknicktafels gelegenheid bieden hier zelfstandig ook feestjes te vieren of geruimere tijd door te brengen. Het plan kwam voort uit de wens van de plaatselijke Lionsclub. Een serviceclub waar oud-directeur van de afdeling Groen en Gemeentewerken Gerard Davidse lid was en zich hier al jaren sterk voor

had gemaakt. De FBP omarmde het plan en het kreeg een plaats in het Integraal Inrichtingsplan Broekpolder. Een andere supporter van het initiatief was de lokale Survivalvereniging. Een zeer actieve club mannen en vrouwen die al jarenlang survivaltrajecten in de polder uitzet en evenementen op dit gebied organiseert. Het karakter van het Klauterwoud sluit nauw aan bij de activiteiten van deze groep en waar mogelijk participeert Survival Vlaardingingen bij de evenementen en projecten die in het Klauterwoud worden ontwikkeld. Tevens bouwt de club mee aan de verdere uitbouw van het Klauterwoud. Binnenkort wordt op de heuvel een door Survival gebouwde uitkijktoren geplaatst, wordt een toegangspoort geplaatst en bestaat het voornemen een zogenaamde abseilbaan aan te leggen. Zoals alles heeft ook het Klauterwoud te maken met kinderziektes. Het grondverzet leidt ertoe dat het water nog niet overal goed kan weglopen en ook kan er nog wel iets aan de bewegwijzering gedaan worden. Maatregelen worden genomen en gaandeweg zal ook het Klauterwoud uitgroeien tot een groene trekker voor de hele regio. Maar dit laat onverlet dat het Klauterwoud nu al vele duizenden bezoekers heeft getrokken.

